

DARRER CAPÍTOL: MORIR ESTIMANT

La lectura del *Dietari Final* ha esdevingut per a mi un far lluminós que m'ha ajudat a entendre la vida i la mort des de la perspectiva de la simbologia. En el fet històric de la mort de Lluís M. Xirinacs la presència dels símbols és gairebé determinant, i gosaria dir que del tot determinant, en la programació i la realització del moment de morir. La dimensió humana del nostre amic presentava dues característiques inherents al fet de ser persona, la de poeta i la de místic. I aquesta condició dificultava per a molta gent entendre la seva trajectòria, circumstància de la que n'era conscient com ho demostra la seva afirmació: “em diran orat, atrapat per una depressió o per una exaltació, mort per una aturada cardíaca en una excursió, en un atac de delirium, desenganyat de la vida, frustrat i fracassat en les meves ambicions, assedegat de fama, víctima d'un afany de protagonisme, autodestruït, desesperat, pertorbat mental o, simplement, suïcida”. I és precisament aquesta incomprensió d'una part prou important de la societat la que fa i farà brillar encara més la seva personalitat i propiciarà un enfortiment cada dia més ric del seu missatge perquè el camí de la seva filosofia porta amb paraules seves a la vera felicitat, a la vera pau. L'afany destructiu d'un sector marcadament egoista i fonamentalista qualifica el nostre personatge de profeta, pel vessant de fracàs que es donava als profetes del poble jueu, sense adonar-se que aquesta condició el converteix en un protagonista històric a Catalunya i goso dir amb connotacions mundials, al costat de Gandhi i de Luther King i en la línia del missatge evangèlic del gran fracassat Jesucrist. Un profeta és un poeta i un místic. Si no recordo malament fou el poeta alemany Hölderlin qui va afirmar que són els poetes els constructors de la societat i no els polítics. I en aquesta línia de constructor de la societat i creador de la seva imatge històrica, a Xirinacs cal situar-lo entre els poetes de la lírica perquè és l'expressió més sublim de la paraula amb l'efectivitat de situar en la línia ascendent la materialitat del ser, agermanant-lo amb la seva espiritualitat, denunciant que l'objectiu final del ser humà és esdevenir transcendent. I un místic? És la mà de la transcendència que aconduïx el ser natural vers l'assoliment del seu objectiu final i definitiu. Però el fruit important d'aquesta interrelació poesia lírica i poesia mística consisteix en el fet d'haver relacionat, millor encara, integrat, la part més prosaica de la vida en aquella més divina, si m'és permès d'expressar-ho. Ha ensenyat el camí per a tot allò que és humà, impregnant-lo progressivament i intensa d'espiritualitat fins a l'objectiu final de divinitzar-lo, com expressa amb el seu categòric “Jo sóc”. Aquest poeta líric i místic, que estimava bojament la vida i la mort, respirava al mateix temps un profund humanisme, que el portava a defensar tot allò que era humà fins a les últimes conseqüències. En el seu *Dietari Final* hi trobem la raó única: l'amor. En la comprensió de la força i de l'extensió d'aquest argument ens hi ajuda Ramon Llull amb el seu Llibre d'Amic e Amat, com ajudà al nostre Lluís M. Xirinacs. Un dels tres-cents seixanta-cinc aforismes, un per a cada dia de l'any, diu: “demanà l'amat a l'amich què era amor. Respòs que presència de fayçons e de paraules d'amat en cor suspirant d'amador; e languiment per desig e per plors en cor d'amich. Amor és bulliment d'audàcia e de temor per frevor. E amor és final volentat e desiderar son Amat. E amor és aquella cosa que aucís l'amich con ohí cantar de les bellees de son Amat. E amor és ço en qué és ma mort e en qué està tots jorns ma volentat.” Una definició que aporta força llum per a una millor comprensió de la personalitat de Lluís M. Xirinacs, perquè posa les bases de l'amor, el seu objectiu i les seves conseqüències. A la vegada hi introdueix un element transcendent, la mort com un acte d'amor amb totes les condicions d'un acte humà. La mort del nostre amic és el capítol més important del seu missatge perquè des de la religiositat més profunda, ha encetat un tema, encara tabú a casa nostra, com és el fet de

decidir el dia de la pròpia mort. Ho expressa molt clarament Lluís M. en el seu dietari quan manifesta que arribarà el dia en que es reconeixerà el dret a decidir com morir. La mort és l'acte més important de la persona humana i com a tal no pot estar al marge de l'ús de la llibertat. En un món en que la mort és moneda de canvi i sovint un xantatge polític, religiós i econòmic, presentar el fet de morir com un acte d'amor i lliure, que a la vegada és el millor defensor de la vida, és una filosofia que contrasta i un atac directe a la línia de flotació del vaixell de la història dels nostres dies, comandat per governants, líders traïdors. Li hem d'agrair a Xirinacs la coherència de la seva filosofia de la vida i de la mort, i encara que no sóc un coneixedor de la seva filosofia del Globalisme, intueixo que amb la seva mort va escriure el darrer capítol. Perquè morint demostrava en què consistia el fenomen globalitzador. La mort era l'assoliment de l'objectiu final perquè la part material del cos tornava al seu origen, a la terra, i la part espiritual i psíquica esdevenia el joc sòc, el tot, on no hi ha savis, sinó saviesa, no hi ha amants sinó amor, no hi ha temps, sinó eternitat. Per fer aquesta afirmació em recolzo en l'indret escollit per el seu traspàs. Estic convençut, i una amistat d'en Lluís m'ho ha confirmat, que ell volia morir al bell cim del Taga per raons místiques. Dificultava o ajornava la seva trobada i així facilitava que el seu cos corrupte s'integrés a la terra i la mística de l'indret esdevenia la benvinguda a formar part del tot, de l'absolut, de la divinitat. Però la naturalesa és sàvia i té altres plans que en Lluís no desconeixia però el cor ho demanava i la seva ment li concedí. A en Lluís li hauria agradat que ningú l'hagués trobat per així d'aquesta manera el compliment del seu pensament hauria estat més fidel. Però en el seu lliurament hi havia un altre element, la voluntat divina a la que ell s'hi donava generosament i acceptava la seva voluntat. La seva mort planteja seriosos interrogants i algú m'ha manifestat la seva perplexitat davant una aital decisió. Encara que l'autòpsia afirmi que la seva mort fou natural és molt difícil fer entendre que escull el dia de la seva mort. Planteja un problema que necessita un estudi en profunditat. I ell n'era conscient i no el defugia. Tal vegada en aquesta circumstància hi trobem alguna de les raons de la seva decisió. La lectura del *Dietari Final* ens afirma que ell va decidir morir, però no de quina manera. Ho diu clarament. Serà un accident, fruit d'un mareig, atacat per una bèstia, etc... De fet no portava res per evitar la mort. Ni una ampolla d'aigua, ni un medicament, res d'aliment. Només el DNI, la tarja de la Seguretat Social i el paper que demanava respecte si algú el trobava. I és aquest escrit el que em fa pensar que ell volia que les seves cendres es barreassin amb la terra de la muntanya, per a ell sagrada. Però en aquest fet hi ha una altra explicació que se'n dedueix. La licitud de morir en defensa de la llibertat personal, religiosa i política. Hi ha motius que són prou convincents per decidir morir. Un d'ells la defensa de la llibertat del teu país. I ho expressa amb tota claredat. Lluís M. Xirinacs va saber escollir el moment amb connotacions polítiques, religioses, culturals i econòmiques que feien de la seva mort una lliçó contundent de convivència i defensa de la llibertat. Una problemàtica que demana una reflexió en profunditat perquè estimar la mort és una qüestió indispensable si volem una societat en pau.

Joan Sala Vila. 2008

**Dietari final*. Llibre publicat el 2007. Actualment exhaurit (2017).

Està format pel quadern *Darrereres espurnes* i part del quadern *Cinc anys*. Ambdós quaderns es poden trobar íntegres a la web lluismariaxirinacs.cat a l'apartat **Mística**.